

1997 - Zbigniew Herbert i Karl Dedecius

Sylwetki laureatów - rok 1997

Zbigniew Herbert -

urodził się 29 października 1924 roku we Lwowie. W czasie wojny był członkiem Armii Krajowej; w 1942 roku ukończył szkołę podchorążych. Jednocześnie uczęszczał na tajne komplety gimnazjalne i w 1943 roku zdał maturę. Następnie studiował filologię polską na tajnym Uniwersytecie Jana Kazimierza. W 1944 roku wyjechał do Krakowa. Studia na Akademii Sztuk Pięknych szybko przerwał. Później wybrał Akademię Handlową, którą ukończył jako magister ekonomii w 1947 roku. Próbował też swoich sił na wydziale prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Potem zaczął studiować prawo i filozofię u prof. Henryka Elzenberga na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

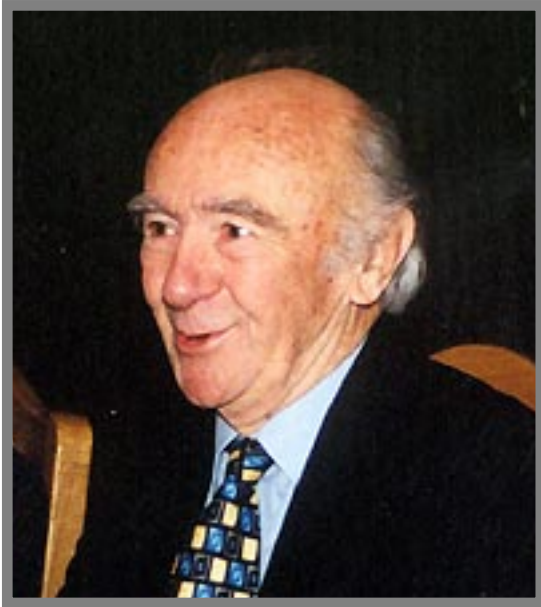
Debiutował jako poeta na łamach tygodnika „Dziś i jutro” w roku 1950. Współpracował też z „Tygodnikiem Powszechnym”, gdzie prowadził dział felietonowy Bez ogródek. Ponadto drukował w „Przeglądzie Powszechnym” i „Twórczości”. Był członkiem Związku Literatów Polskich od 1955 do rozwiązania związku w 1983 roku. W latach 1963 - 68 współredagował miesięcznik „Poezja”. Niemal jednocześnie w 1971-72 Herbert został przyjęty do kilku elitarnych stowarzyszeń literackich i akademii, spośród których najważniejsze to Polski PEN Club i Akademie der Künste z Berlina Zachodniego. Od końca lat siedemdziesiątych przebywał w Austrii, RFN i we Włoszech. W 1981 roku pracował w podziemnym „Zapisie”. W 1989 roku został członkiem Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, a w 1991 roku zrezygnował z najważniejszych nagród, którymi został wyróżniony należąc: nagroda im. Nikołausa Lenaua (1965), nagroda im. Herdera (1973) i nagroda im. Petraki (1978).

Kolejne etapy twórczości poety: „Jaskinia filozofów” 1956; „Struna światła” 1956; „Hermes, pies i gwiazda” 1957; „Studium przedmiotu” 1961; „Barbarzyńca w ogrodzie” 1962; „Napis” 1969; „Pan Cogito” 1974; „18 wierszy” 1983; „Raport z oblężonego Miasta” 1984; „Elegia na odejście” 1990; „Rovigo” 1992; „Martwa natura z wędzidłem” 1991-93; „Epilog burzy” 1998.

Rozumienie jego poezji wymaga oparcia się na podstawach kultury europejskiej. Poeta odwołuje się do mitologii, historii starożytnej i wzorców klasycznych. Uaktualnia znaczenie historycznych symboli przenosząc je do świata współczesnego i przedstawiając nową ich interpretację. Łączy prosty język z głębokimi przemyśleniami humanisty. Wyznacznikiem poezji Herberta jest nieufna postawa wobec świata, drwina oraz idea rozdwojonego człowieka, rozpaczliwie poszukującego porozumienia z historią i tradycją jako źródłami rozumu. Szczególnie wyraźnie przesłanie to pojawia się w konstrukcji Pana Cogito z 1974 roku, choć sam typ bohatera pojawił się w liryce Herberta już około roku 1970. Najbardziej żywotną, uniwersalną racją istnienia wielkiej literatury, nie tylko dydaktycznej i utylitarnej, jest żyjący w społeczeństwie etos. Herbert jest bystrym ironistą, a jednocześnie adwokatem człowieka wobec zakusów historii, czego dowodzi wiele wierszy napisanych pod wpływem wydarzeń politycznych. Prowadzi dialog, a niekiedy otwartą walkę z filozofami, historykami i politykami. W jego wierszach ludzie i idee przybierają często maski bogów i antycznych bohaterów.

Właściwy tylko Herbertowi dobór czerpanych z tradycji wątków, fabuł i motywów jest dowodem życia i ewolucji mitów oraz legend nierozzerwalnie związanych z cywilizacją śródziemnomorską. Właśnie mity, tak stare jak i nowożytne - nie zaś pozbawione treści słowa uogólnień - stanowią korzenie poezji Herberta, tak bardzo pragnącego swą twórczością współbrzmieć z naszym starym i ciągle niespokojnym światem.

Zbigniew Herbert zmarł 28 lipca 1998 r. w Warszawie.

Karl Dedecius -

urodzony 20 maja 1921 roku w Łodzi. Najwybitniejszy tłumacz i znawca literatury polskiej w Niemczech. Twórca i pierwszy dyrektor (1979 - 1997) Niemieckiego Instytutu Kultury Polskiej w Darmstadt.

Przetłumaczył dzieła ok. 300 pisarzy polskich, m.in. Mickiewicza, Miłosza, Szymborskiej, Różewicza, Leca, Herberta, Wojtyły. Jest wydawcą 50-tomowej serii "Biblioteka Polska". Opublikował ponad 100 pozycji książkowych, w tym liczne antologie, książki poetyckie twórców polskich oraz zbiory esejów o piśmiennictwie polskim XX wieku. Uhonorowany wieloma nagrodami, medalami i wyróżnieniami oraz najwyższymi odznaczeniami państwowymi Polski i RFN.

Doktor honoris causa kilku uniwersytetów w Niemczech i w Polsce. Członek wielu stowarzyszeń naukowych i akademii. Dzięki swemu posłannictwu tłumacza od dziesięcioleci buduje porozumienie polsko-niemieckie, przybliża czytelnikowi niemieckojęzycznemu wielowiekowy dorobek literatury polskiej, szczególnie najnowszej. Zgodnie uważany za czołową postać polsko-niemieckiego pogranicza kulturowego.

Otrzymał wiele nagród i najwyższe odznaczenia państwowe Polski i Niemiec: Nagrodę Deutsche Akademie für Sprache und Dichtung w Darmstadt (1967), Nagrodę Fundacji Jurzykowskiego w Nowym Jorku (1968), Dyplom Honorowy ZAiKS (1970) i Nagrodę ZAiKS (1978), Nagrodę Specjalną Polskiej Fundacji Kultury (1988), Nagrodę Pokojową Niemieckich Księgarzy (1990), Wielki Federalny Krzyż Zasługi z Gwiazdą (1994), krzyż komandorski Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej (1995), Nagrodę im. Samuela Lindego (1996), Nagrodę im. Andreasa Gryphiusa (1997), I Nagrodę Uniwersytetu Viadrina we Frankfurcie nad Odrą (1999).

Tytuł doktora honoris causa nadały mu uczelnie: Uniwersytet Alberta Magnusa w Kolonii (1976), Katolicki Uniwersytet Lubelski (1987), Uniwersytet Łódzki (1990), Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (1994) i Uniwersytet Jagielloński (2000).

